

Søren Kierkegaards altergangstale over Luc. XXIV, 51

Taler

Søren Kierkegaard
Teolog, filosof og forfatter

Omstændigheder

Denne altergangstale er den syvende tale i *Taler ved Altergang om Fredagen*, der er fjerde afdeling i *Christelige Taler* fra 1848.

NB: Denne tale er *ikke* blevet holdt, men er tiltænkt altergangen. Kierkegaard holdt tre ud af sine tretten altergangstaler i Vor Frue Kirke (jf. Niels Jørgen Cappelørn: *Forligelsen*, s. 66 (2021)).

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 24, vers 51

1

Bøn

Du, som steg ned fra Himlen for at bringe den faldne Slægt Velsignelsen; Du, som vandrede her paa Jorden i Armod og Ringhed, miskjendt, forraadt, forhaanet, fordømt – men velsignende; Du, som velsignende skiltes fra Dine, der Du atter opfoer til Himmelen: vor Frelser og Forsoner, velsign Du ogsaa dem, som her idag ere forsamlede, deres Deeltagelse i det hellige Maaltid til Din Ihukommelse. O, fattes der altid Noget ved ethvert Maaltid, dersom Velsignelsen mangler: hvad vilde dog dette det hellige Naade-Maaltid være uden Din Velsignelse; det var saa slet ikke til, thi det er jo Velsignelsens Maaltid!

15

Luc. XXIV, 51. »Og det skeete , der han velsignede dem, skiltes han fra dem.«

20

»Der Han velsignede dem skiltes Han fra dem.« Disse Ord indeholde Beretningen om Hans Himmelfart, Han skiltes fra dem »og foer op til Himmelen« (Luc. 24, 51); »en Sky tog Ham bort fra deres Øine« (Apost. Gj. 1, 9), men Velsignelsen blev tilbage; de saae Ham aldrig mere, men Velsignelsen fornam de; »de stirrede op mod Himlen« (Apost. Gj. 1, 10), thi Han skiltes *velsignende* fra dem. Men saaledes skilles Han jo altid fra Sine, velsignende; o, og saaledes kommer Han altid til Sine, velsignende; og saaledes er Han altid hos

Sine, velsignende. Paa anden Maade skilles Han ikke fra Nogen, uden at denne
25 selv forfærdeligt bærer Ansvar et derfor. Som hiin det jødiske Folks Stamfader,
der han stred med Gud, sagde »jeg slipper Dig ikke, uden at Du velsigner mig«:
saaledes siger Han ligesom »jeg skal ikke forlade Dig, uden at velsigne Dig, og
hver Gang Du atter mødes med mig, jeg skal ikke skilles fra Dig uden at velsigne
Dig.« Naar de, der her idag ere forsamlede for at mødes med Ham, vende hjem
30 fra dette Møde, da ønsker man dem til Velsignelse; thi derom er man forvisset,
at da de skiltes fra Ham, eller da Han skiltes fra dem, da velsignede Han dem.

A. T.! Hvad end et Menneske skal foretage sig, om Arbeidet er stort og
betydningsfuldt eller ringe og ubetydeligt, han formaaer dog Intet, hvis Gud
35 ikke velsigner. Forgjeves arbejder Bygmesteren, hvis Gud ikke velsigner,
forgjeves grunder den Vise, hvis Gud ikke velsigner, forgjeves samler den Rige
Overflod, hvis Gud ikke velsigner; thi det er i det Første som i det Sidste, det er
Velsignelsen, der mætter, naar Du har Overflod, og det er Velsignelsen, som gjør
Armod til Overflod. Men er dette nu ogsaa sandt, at intet Arbeide lykkes og har
40 Fremgang uden at Gud velsigner det? O, det er jo dog ofte seet det menneskelige
Foretagende, som lykkedes endog overordentligt, skjøndt Gud visseligen ikke
velsignede det. Ja dette er saaledes, og derfor maae vi sige, at Den, der blot vil –
have Guds Velsignelse til Hjælp, for at Foretagendet, menneskelig talt, skal
lykkes, han beder ikke værdeligen, han forstaaer sig ikke selv i hvad han beder,
45 eller han endog formaster sig til at ville, at Gud skal tjene ham, istedetfor at han
skal tjene Gud. Nei, Velsignelsen er Godet i og for sig, er det ene Fornødne, er
uendelig herligere og saligere end al Lykke. Hvad er da Velsignelsen?
Velsignelsen er Guds Samtykke i at det Foretagende overtages, hvilket
Mennesket beder Gud at velsigne. Og hvad betyder det, at han beder om
50 Velsignelsen? Det betyder, at han indvier sig og sit Foretagende til at tjene Gud
– ligegyldigt hvad enten det nu menneskelig talt lykkes og har Fremgang eller
ikke. Derfor maae vi sige, ethvert gudeligt Foretagende er forgjeves, naar Gud
ikke velsigner det; thi det er kun et gudeligt Foretagende derved, at Gud
velsigner det.

55 Vistnok kan nu ethvert Foretagende være og det burde være et gudeligt
Foretagende; men i jo mere afgjørende Forstand det er et gudeligt Foretagende,
og jo tydeligere det er Mennesket bevidst, at det er et gudeligt Foretagende han
har for, med desto større Tydelighed føler han ogsaa og desto dybere, at han
60 trænger til Velsignelsen, at det er forgjeves, hvis Gud ikke velsigner det. At bede
er saaledes et gudeligt Foretagende; men er det ikke ogsaa den Tanke, som ligger

den Bedende allernærmest, at Gud vil velsigne hans Beden, ikke først, at Gud vil bønføre hans Begjering, men at Gud vil velsigne hans Beden, saa denne maatte
65 være eller vorde den rette! Hvorom beder et Menneske? Om Velsignelsen – men
altsaa først og fremmest om Velsignelse til at bede eller for at bede. Det er et
gudeligt Foretagende at gaae op i Herrens Huus; men er dette ikke ogsaa den
Tanke, som ligger allernærmest, at det maatte vorde til Velsignelse! Hvad søger
et Menneske i Guds Huus? Velsignelsen – men altsaa først og fremmest, at Gud
70 vil, som det fromt hedder, velsigne hans Indgang. Jo tydeligere det bliver, at det
er en gudelig Handling Du har for, i samme Grad dybere bliver ogsaa Trangen
til Velsignelsen Dig tydelig; thi jo mere Du indlader Dig med Gud, desto
tydeligere bliver det, hvor meget mindre Du selv formaaer. Indlader Du Dig af
ganske Sind og af al din Magt med ham, da bliver det ganske tydeligt, at Du selv
75 slet Intet formaaer; desto tydeligere bliver det, at Du ganske behøver
Velsignelsen.

Men at gaae til Alters det er jo i strengeste Forstand en hellig Handling, et
gudeligt Foretagende. Du gaaer til Alters – det er til denne hellige Handling I
80 idag ere forsamlede; Du gaaer til Alters for at mødes med Ham, efter hvem Du
længes mere, for hver Gang Du skilles fra ham. Men er Du, som Menneske, for
Gud Intet, altsaa ganske trængende – ved Alteret er Du, som Synder, i Forhold
til Forsoneren mindre end Intet: desto dybere føler Du Trangen til Velsignelsen.
Ved Alteret formaaer Du slet Intet. Og dog er der just ved Alteret Tale om
85 Fyldestgjørelse for Skyld og Synd, om Din Skyld og Din Synd. Desto mere
gjordes det jo behov, at Du formaaede Noget; og jo mere dette gjordes
fornødent, naar Du dog Intet formaaer, desto tydeligere bliver det jo derfor, og
desto dybere forstaaer Du saa, at Du formaaer mindre end Intet: men desto
tydeligere er altsaa Trangen til Velsignelsen, eller, at den er Alt. Ved Alteret
90 formaaer Du slet Intet. Der er gjort Fyldest – men af en Anden; Offeret er bragt
– men af en Anden; Forsoningen er stiftet – ved Forsoneren: desto tydeligere
altsaa, at Velsignelsen er Alt og gjør Alt. Ved Alteret formaaer Du mindre end
Intet. Det er ved Alteret Dig, der er i Syndens Gjæld; Dig, der ved Synden er skilt
fra Gud; Dig, der er saa uendelig langt borte; Dig, der forbrød Alt; Dig, der ikke
95 tør træde frem: en Anden, der betalte Gjelden; en Anden, der stiftede
Forligelsen; en Anden, der bragte Dig nær til Gud; en Anden, der leed og døde
for at gjenoprette Alt; en Anden, der træder frem for Dig. Vil Du ved Alteret
selv formaae det Mindste, endog blot selv at træde frem, saa forstyrrer Du Alt,
forhindrer Forsoningen, gjør Fyldestgjørelsen umulig. Ved Alteret hedder det
100 som der blev sagt til hiin Ugudelige, der i et Uveir anraabte Himmelen om Frelse

»lad endeligen ikke Gud mærke, at Du er tilstede«: Alt kommer an paa, at der er en Anden tilstede, paa hvem Gud seer, istedetfor at see paa Dig, en Anden hvem Du regner paa, fordi Du selv kun trækker fra. Ved Alteret er derfor Han velsignende tilstede, Han, der velsignende skiltes fra Sine, Han til hvem Du 105 forholder Dig som det spæde Barn forholdt sig til Ham, da Han velsignede det, Han Din Frelser og Forsoner. Med Ham kan Du ikke for Alteret mødes som Medarbejder, som Du vel i din Gjerning kan mødes med Gud som Medarbejder. Christi Medarbejder i Forhold til Forsoningen kan Du ikke være, 110 ikke i fjerneste Maade. Du er heel om Skylden, han heel om Fyldestgjørelsen. Desto tydeligere er det jo, at Velsignelsen er Alt. Thi hvad er Velsignelsen? Velsignelsen er hvad Gud gjør; Alt hvad Gud gjør, det er Velsignelsen; den Deel af Gjerningen, i Forhold til hvilken Du kalder Dig Guds Medarbejder, den Deel Gud gjør, er Velsignelsen. Men ved Alteret er Christus Velsignelsen. 115 Forsoningens guddommelige Gjerning er Christi Gjerning, og Mennesket kan i Forhold til den kun gjøre mindre end Intet: altsaa er Velsignelsen Alt; men er Gjerningen Christi, saa er jo Christus Velsignelsen.

Ved Alteret formaaer Du slet Intet at gjøre, end ikke dette, selv at fastholde 120 Tanken om Din Uværdighed, og i den at gjøre Dig modtagelig for Velsignelsen. Eller turde Du, og var det end kun for det sidste Øieblik, idet Du træder op til Alteret, turde Du endog blot i Forhold til den Tanke, der erkjender den egne Uværdighed, turde Du indestaae for Dig selv, fortrøste Dig til Dig selv, at Du skulde være istand til at holde alt Forstyrrende borte, enhver Erindringens 125 angstfulde Tanke, ak, som saarer bagfra, enhver pludseligt vaagnende Mistillid, der vender sig mod Dig som var Du dog ikke tilstrækkelig forberedt, enhver den flygtigste Indbildning om Sikkerhed i Dig selv! Ak, nei Du formaaer slet Intet, end ikke ved Dig selv at holde Din Sjel paa den Bevidstheds Spidse, at Du ganske trænger til Naaden og Velsignelsen. Som en Anden understøttede Moses da han 130 bad, saaledes maa Du ved Alteret understøttes af Velsignelsen, idet Du skal modtage Velsignelsen, den maa omsluttende støtte ved Dig, medens den meddeles Dig. Præsten, som er tilstede ved Alteret, han formaaer ikke at meddele Dig Velsignelsen, ei heller at understøtte Dig, kun Han formaaer det, som selv er personligen tilstede, Han som ikke blot meddeler, men er 135 Velsignelsen ved Alteret. Han er selv tilstede; Han velsigner Brødet naar det brydes, det er Hans Velsignelse i Kalken, der rækkes Dig. Men det er ikke blot Gaverne, der ere velsignede, nei Maaltidet selv er Velsignelsen. Du nyder ikke blot Brødet og Vinen som velsignede, men idet Du nyder Brødet og Vinen, nyder Du Velsignelsen, og dette er egentligen Maaltidet. Kun Han, der

indstiftede dette Maaltid, kun Han kan berede det – thi Han er ved Alteret Velsignelsen.

145 See derfor udbreder Han sine Arme hist ved Alteret, Han bøier sit Hoved mod Dig – velsignende! Saaledes er Han tilstede ved Alteret. Saa skilles Du fra Ham igjen, eller, saa skilles Han fra Dig igjen – men velsignende. Give Gud, at det da ogsaa maatte vorde Dig til Velsignelse!

Kilde

150 Søren Kierkegaards Skrifter (SKS), bd. 10, s. 319-325. Digitaliseret på Det Kongelige Bibliotek.

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

155 Altergangstale, Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

Relateret

Søren Kierkegaards altergangstale over Luc. XXII, 15
1848

Søren Kierkegaards altergangstale over Matth. XI, 28
18. juni 1847

160 Søren Kierkegaards altergangstale over Joh. X, 27
27. august 1847

Søren Kierkegaards altergangstale over I Cor. XI, 23
1848

Søren Kierkegaards altergangstale over 2 Timoth. II, 12-13
1848

165 Søren Kierkegaards altergangstale over 1 Joh. III, 20
1848

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-kierkegaards-altergangstale-over-luc-xxiv-51>

170

175